

תמיכה בספרים לשנת תש"פ

השנה המרכזית במדע בשבעה ספרים הנמצאים בשלבי עיבוד שונים לקראת צאתם לאור.

1- בפרס הספר המצטיין לשנת תש"ף זכה חיבורה של פרופ' מרגלית שילה, **נשים בונות אומה: הפרופסיונאליות העבריות 1918–1948**

הספר מציג את דמותן של הפרופסיונאליות העבריות משנת 1918 ועד שנת 1948 סביב שלושה תחומים מרכזיים: תברואה, רווחה וחינוך, ואת תרומתן והשפעתן על עיצוב החברה היהודית המתהווה בארץ-ישראל, תוך בחינת ההקשר המגדרי והייחודיות הנובעת ממנו. באמצעות בחינת סיפורן של הפרופסיונאליות העבריות, מבקשת המחברת להאיר את הקשר שבין מגדר ולאומיות ולתת קול לפועלן ההיסטורי של נשים אלו, שהמהפכה שיצרו לא קיבלה ביטוי בהיסטוריוגרפיה הממסדית עד כה.

2- בפרס השני זכה חיבורה של ד"ר יוליה שוורצמן

An Annotated edition, Textual Analysis, and English translation of Netiv Moshe: Maamar Mehkari 'al Ma'amad haNashim baEmunah (A Scholarly Enquiry into the Status of Women in Religious Faith)

ד"ר שוורצמן מתרגמת ומבארת את חיבורו של הרב האורתודוקסי ההונגרי משה שלמון, נתיב משה: מאמר מחקרי על משפט הנשים באמונה, שהתפרסם בווינה בשנת 1899. בחיבורו מביע הרב שלמון ביקורת חסרת תקדים ויוצאת דופן לתקופתה על מעמדן ההלכתי של הנשים במאה ה-19, מעמד המשקף להבנתו מציאות חברתית מסוימת, ומאשים את ההגמוניה הרבנית בהדרה מכוונת של נשים מחויות רליגיוזיות שונות, הדרה המתבטאת בכך שנשים אינן שותפות במניין, בהרחקתן מקהילת הלומדים ובפטור ממצוות שהזמן גרמן.

בפרסי עידוד זכו הספרים:

1- ד"ר ברכי אליצור על חיבורה

אבות טיפוס מקראיים – מהתנ"ך ועד לספרות חז"ל

הספר עוקב אחר קבוצה של דמויות מקראיות, ששחררו מכבליהן המקראיים וזכו לעיצוב מחודש במסורות מימי בית שני, המשנה והתלמוד. השאלה המסקרנת העומדת בבסיסו של המחקר היא מהו הגורם לתנודות באופי פרשנות מעשייה, באופן שלעיתים דמות המוצגת במקרא באופן שלילי, ניצבת במלוא פארה בספרות המאוחרת, ולהפך. הנחת החיבור היא כי המעקב אחר אופי התפתחות המסורות על דמויות מקראיות פותח צוהר רחב לגילוי מכמני היסטוריה של תקופות היצירה, ומאפשר לשרטט אפיונים חברתיים, דתיים ופולמוסיים שלעיתים הוסוו בצורות שונות. חלקו הרביעי של הספר דן בנשות המקרא בספרות חז"ל במבט רב-ממדי.

2- ד"ר דבורה לדרמן-דניאלי על חיבורה

עורי עורי: קולות נשיים חתרניים במסורת היהודית

הספר מאגד בתוכו מאמרים ומחקרים שמטרתם לעקוב אחר סיפוריהן המקראיים והמסורתיים של דמויות נשיות, תוך יישום שיטות קריאה פמיניסטיות ביקורתיות, שנועדו להגביר ולהנכיח את קולן המשותק או המצומצם, לעיתים, של קולות נשיים, בטקסטים פטריארכליים קאנוניים. בחקירה המתחדשת של סיפורי הדמויות הנשיות נעשה בספר שימוש, לצד תיאוריות פמיניסטיות, גם במחקר תרבות ודת המזרח הקדום – חקר האיקונוגרפיה של המזרח הקדום ושל דת ישראל העתיקה, כמו גם בממצאים ארכיאולוגיים רלוונטיים.

3- ד"ר מיכל פרס-כהן, על חיבורה

שרה פייגה פונר לבית מיינקין: הסופרת העברית הראשונה

ספר מחקרי זה מציע ניתוח ספרותי, היסטורי, מגדרי ולשוני ליצירותיה של שרה פייגה פונר לבית מיינקין (1854–1937), שהייתה ככל הידוע האישה הראשונה שפרסמה סיפורת עברית מקורית בעת המודרנית. כתביה שהתפרסמו בשנים 1881–1919 מקיפים ז'אנרים ספרותיים שונים המשקפים את התמורות שחלו בספרות העברית החדשה במפנה המאה העשרים. באמצעות ניתוח כתביה שנמצאו עד כה מבקש המחקר לשלבם בהיסטוריוגרפיה של הספרות העברית החדשה בכלל ובכתיבתן של הסופרות העבריות בפרט, וכך להשלים חוליה המקשרת בין הכתיבה הנשית באירופה לכתיבה הנשית בארץ ישראל במפנה המאה העשרים. כמו כן בוחן המחקר את התקבלותן של יצירותיה של פונר מיינקין מעת פרסומן ועד ימינו, ועומד על הסיבות לכך.

4- ד"ר ג'ניפר רוסקיס על חיבורה

Learning from Luminaries Twenty-Four Jewish Women: Scholars from the United States and Israel Share their Life Stories and Outlooks

ספר זה מהווה הזדמנות נדירה ומרתקת להתוודע לראשונה לסיפורי חייהן של 24 חוקרות יהודיות מובילות מארצות הברית ומישראל, שנולדו בעשור של השואה או בעשור שלאחר השואה והקמת מדינת ישראל, והיוו מקור השראה לדורות של סטודנטים ולשיח הציבורי בחברותיהן. בראיונות עמן הנשים מתארות בפתיחות ובכנות את שנות התבגרותן, צמתי דרכים משמעותיים בחייהן האישיים והמקצועיים, חולקות זיכרונות ממפגשיהן עם אירועי סקסיזם ואנטישמיות, ומסבירות כיצד חוויות אלו תרמו לעיצוב השקפותיהן וייעודן בחיים כאקדמאיות, כנשים, כפמיניסטיות, וכיהודיות ישראליות או אמריקאיות. הרהוריהן על נושאים כמו: זהות יהודית, פמיניזם, סקסיזם, אנטישמיות, מדינת ישראל, ומתחים בין יהדות צפון אמריקה לישראל, מעוררי מחשבה ופוקחי עיניים, רלוונטיים ואקטואליים עד עצם היום הזה.

5- ד"ר דוד שפרבר על חיבורו

ביקורת נאמנה : אומנות יהודית-פמיניסטית בישראל ובארצות הברית, 1990–2017

ספר זה בוחן את אופייה, דרכי פעולתה ותרומתה של האומנות היהודית הפמיניסטית למרחבי האומנות, החברה והדת השונים ומציע מסגרת תיאורטית להבנתה. תנועת האומנות היהודית הפמיניסטית הדתית התפתחה מאז סוף שנות התשעים של המאה העשרים בשני המרכזים היהודיים הגדולים, ארה"ב וישראל. זהו המחקר הראשון העוסק בה באופן רחב ושיטתי ודן בביקורתה כלפי המסורת היהודית, ההלכה והמוסדות היהודיים הדתיים. היצירות מנותחות לאור ההגות היהודית הפמיניסטית ובהשוואה לפרקטיקות אקטיביסטיות של הפמיניזם היהודי. כמדי שנה המלגות והפרסים הוענקו בטקס מיוחד שבגלל הנסיבות נערך באופן מקוון בזום ב-23.7 בהשתתפות הזוכים ובני משפחותיהם. בטקס הרצתה פרופ' מרגלית שילה על ספרה שזכה בפרס הראשון מטעם המרכז ושאר הזוכים והזוכות הציגו את מחקריהם.